

Näringsdepartementet

Betänkandet (SOU 2005:105) Stärkt rätt till heltidsanställning

ILO-kommittén har genom remiss 2005-12-06 (N2005/9574/ARM) anmodats yttra sig över Heltidsutredningens betänkande Stärkt rätt till heltidsanställning (SOU 2005:105). I betänkandet föreslås en ny lag, tvingande till arbetstagarens förmån. Enligt förslaget skall den som nyanställs och den som har varit deltidsanställd i minst tre år få stärkt rätt till anställning på heltid. Samtidigt föreslås ett antal undantag, bl.a. för arbetsgivare med högst tio anställda, samt ett generellt undantag för en sjundedel av det totala antalet anställda hos andra arbetsgivare.

ILO-kommittén noterar med tillfredsställelse att utredningen i ett kapitel, Internationell utblick, redogör för dels rådets direktiv 97/81/EG av den 15 december 1997 om ramavtalet om deltidsarbete, dels Sveriges åtaganden inom ramen för ILO. Deltidsdirektivet har genomförts i svensk rätt genom lagen (2002:293) om förbud mot diskriminering av deltidsarbetande arbetstagare och arbetstagare med tidsbegränsad anställning (prop. 2001/02:97).

De ILO-instrument som berörs är främst den av Internationella arbetskonferensen år 1994 antagna konventionen (nr 175) och rekommendationen (nr 182) om deltidsarbete. Utredningen tar även upp ILO-konventionerna (nr 98) om tillämpning av principerna för organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten, ratificerad av Sverige år 1950 (prop. 1950:188) och (nr 154) om främjande av kollektiva förhandlingar, ratificerad av Sverige år 1982 (prop. 1981/82:166).

I konventionen nr 175 preciseras två mål, dels främjandet av en sysselsättningspolitik som beaktar deltidsarbetets roll och dels bättre arbetsvillkor för de deltidsarbetande. Åtgärder skall vidtas för att garantera de deltidsarbetande samma skydd som heltidsarbetande med avseende på organisations- och förhandlingsrätt, arbetarskydd och diskriminering i anställningen. De skall ha en grundlön beräknad i proportion till den för jämförbara heltidsarbetande. De lagstadgade trygghetssystemen skall anpassas så att deltidsarbetande åtnjuter likvärdiga villkor med de heltidsarbetande. Deras villkor beträffande skydd vid havandeskap och barnsörd, anställningens upphörande, betald semester samt ledighet på grund av sjukdom skall motsvara dem för jämförbara heltidsanställda.

Konventionen förutser att åtgärder vidtas för att underlätta möjligheterna till produktivt och fritt valt deltidsarbete, som tillgodoser behoven hos både arbetsgivare och arbetstagare. Övergång från heltids- till deltidsarbete och vice versa skall ske frivilligt.

Efter att ha inhämtat yttranden från berörda myndigheter och organisationer tillstyrkte ILO-kommitténs majoritet ratifikation av konventionen nr 175. När konventionen och den tillhörande rekommendationen (nr 182) om deltidsarbete i maj 1996 förelades riksdagen (skr. 1995/96:158) fann regeringen emellertid att det rådde oklarhet om konventionens bestämmelser om säkerställande av deltidsarbetandes grundlön uppfylldes och att konventionen därför då inte kunde ratificeras. Detta ev. ratifikationshinder undanröjdes i och med lagen 2002:293 om förbud mot diskriminering av deltidsarbetande arbetstagare och arbetstagare med tidsbegränsad anställning och konventionen ratificerades av Sverige i juni 2002.

I sin analys av förslagets förhållande till internationella förpliktelser gör utredaren bedömningen att den föreslagna lagen om heltidsanställning är förenlig med deltidsdirektivet och andra internationella åtaganden. ILO-kommittén noterar emellertid att ett uttalat syfte enligt ILO-konventionen nr 175 är att underlätta möjligheter till produktivt och fritt valt deltidsarbete, som tillgodoser behoven hos både arbetsgivare och arbetstagare (artikel 9). Kommittén har i mars 2005 avlämnat den första rapporten om genomförandet i Sverige av ILO:s konvention (nr 175) om deltidsarbete men ännu inte erhållit kommentarer (direct request) från ILO:s granskningsorgan, dvs. i första hand den oberoende Expertkommittén. Nästa reguljära rapport skall lämnas 2008. Det finns anledning att då redovisa en ev. ny lag som rör frågor om heltids- resp. deltidsanställning.

I handläggningen av detta ärende har deltagit undertecknad ordförande, ledamöterna Renman, Delang, Brorsson, Rudeberg, Grenfors, Edström och Nygren samt ersättaren Hamskär. Närvarande har varit ersättarna Skäringer, Jacobson och Jonsson samt undertecknad sekreterare.

Till yttrandet fogas ledamöterna Brorssons och Rudebergs avvikande mening.

För ILO-kommittén

Anders Teljebäck

Kerstin Wiklund